

PETER KLINAR
(1934–1994)

V spomin

ZDENKO Roter, NIKO Toš

To je zapis ob smrti in slovesu od dragega prijatelja in uglednega univerzitetnega profesorja dr. Petra Klinarja. A še vedno ne moreva prav verjeti, da ga fizično ni več med nami, da nas je povsem nepričakovano zapustil. Tako kot mnogi med Vami sva v nedeljo, na dan njegove smrti, obnemela. In spraševati sva se začela, zakaj? Pa prav on, v trenutku, ko je z bogastvom svojega ustvarjalnega duha, pridobljenega znanja, pa tudi znanstvenih izkušenj dosegel sam vrh, na katerem bi lahko še stal in ostal. Čemu? Zaman je vpraševanje. To je skrivnost življenja, ki je ne bomo zmogli nikoli do kraja razložiti in razumeti. A nas vseeno zavezuje, tako do nas živih kot do tistih, ki smo jih imeli radi in so se poslovili. Trudimo se izpolnjevati to zavezo tudi do dragega Petra Klinarja.

Dr. Peter Klinar je praktično od diplomiranja na Pravni fakulteti delal, ustvarjal, zorel in pomagal zoreti drugim prav na naši fakulteti takrat, leta 1961, Visoki šoli za politične vede. Njegove zamisli, trud, neprespane noči, pa tudi skupno veselje zaradi dosežkov so v samem temelju sedanje Fakultete za novinarstvo, obramboslovja in vseh drugih številnih občasnih in trajnih različic v pedagoških in raziskovalnih programih njegovega triintridesetletnega prizadevanja. Zagotovo ta temeljnost še posebej velja za sociologijo kot tako in znotraj tega še posebej za sociologijo javnega mnenja, migracij, naroda, etničnih skupin in še česa. Vedno je iskal, dopolnjeval, primerjal svoje in drugih dosežke s podobnimi na tujih univerzah, tekmoval in se odločno zavzemal za svoj znanstveni prav, kadar so mu to omogočali argumenti. Morda se je komu na prvi pogled zdelo, da je bil na začetkih seznanjanja z novim nekoliko zadržan, nezaupen, v resnici pa ni bil ihtav, hlastajoč po novostih za vsako ceno. V matrico svojega znanstvenega dela je imel vgrajen tisti metodični dvom o lastnem in drugih početju, ki mu je pomagal doseči to, kar je dosegel in kar je vsej domači in tuji znanstveni javnosti dostopno v njegovi

izjemno bogati bibliografiji znanstvenih člankov, knjig in drugih zapisov, s čimer je obogatil tudi ta zavod in, brez zadržkov lahko rečem, tudi slovensko in mednarodno znanstveno sociološko javnost.

Pa bo nekega dne, mimo najinega, za nikogar obvezujočega premišljanja, visoko ovrednoteno tudi njegovo pedagoško in mentorsko delo. Čeprav se je komu zdel včasih preveč zaverovan v svoje raziskovalne cilje, sta bila to le videz ali izraz površinske presoje. Svojega znanja in izkušenj ni varoval zase in za svojo promocijo. Številni diplomanti, magistranti in doktorandi te fakultete so živ dokaz, da se je sistematično in nesebično ukvarjal tudi s prenašanjem svojega vedenja na druge in tako, kot da bi slutil, da mu je čas odmerjen, poskrbel za znanstveni sociološki prirastek, ki bo kljub veliki izgubi z njegovim odhodom tudi zaradi njega nadaljeval pedagoško in znanstvenoraziskovalno poslanstvo naše in tudi drugih fakultet v Ljubljani, pa v Mariboru ter zdaj v sosednjih državah na tleh nekdanje Jugoslavije.

Morda je dober mesec od tega, ko smo po smrti prof. dr. Boštjana Markiča preostali štirje začetniki projekta Slovensko javno mnenje govorili in se na njegov predlog tudi dogovorili, da bi publikacijo ob 25. obletnici tega projekta (1968–1994) posvetili Boštjanu. Živo imava pred očmi potek pogovora, sestavo besedil, ki bi jih napisali posebej za ta namen, in njegovo igrivo in veselo naznanilo, da ima svoj tekst o nacionalni ksenofobiji in radikalizmu že dokončan. V skupini Slovensko javno mnenje je bil vedno tako neugnan. Včasih se je zdel dlakocopen, a vendar je vedno šlo za izjemno natančnost, zahtevo po pretehtanosti vsakega vprašanja, vsake razlage dobljenih rezultatov. Če v kateri projekt, je prav v projekt Slovensko javno mnenje vložil sebe v celosti, fizično in duhovno. Pri tem je vztrajal vsa dolga tri desetletja, tudi v časih, ko so bili temu delu neprijazni, če že ne sovražni. Ker je vedel, da čas dela za svobodo in resnico, nas je vedno, ko je štel to za potrebno, svaril pred prenapetostjo, pred nesmiselnimi izzivanji tudi aktualne politike, ne nazadnje zato, ker je neomajno vztrajal pri ohranitvi znanstvenega dostojanstva tega in drugih projektov.

Naj ob tem spomniva, da je na začetku osemdesetih let v za ta zavod pomembnem obdobju opravljal tudi dekansko vlogo. Zakaj to omenjava tudi ob tej priložnosti? Zato, ker je z izjemno doslednostjo, trdovratnostjo in pretehtanostjo nadaljeval pred tem začete procese razklenitve ujetosti fakultete v ideološke naveze takratne politike, pa naj je šlo za programske spremembe, popravke človeških krivic v sedemdesetih letih krivično preganjanih profesorjev ali za širitev celotnega prostora avtonomije, neodvisnosti tega zavoda. Tudi on ima velike zasluge, da je naša fakulteta, to danes lahko rečemo kar naravnost, pričakala čase strukturalnih političnih in drugih sprememb popolnoma pripravljena: organizacijsko, programsko in kadrovsko. Enako visoke pohvalne ocene pa mora biti deležno tudi njegovo prizadevanje za razvoj in uveljavitev programov družboslovne publicistike, ki se jim je posvečal kot dejaven snovalec in član uredniškega kolegija Teorije in prakse ter urednik knjižne zbirke Teorija in praksa.

Vrzel, ki je ostala po njegovem odhodu, je nezapolnjiva.